

2025

№3

ISSN 3060-527X

TA'LIMDA ISTIQBOLLI IZLANISHLAR

XALQARO ILMIY METODIK JURNAL
МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC METHODOLOGICAL JOURNAL

**TA'LIMDA ISTIQBOLLI
IZLANISHLAR**

Xalqaro ilmiy-metodik jurnal

**ПЕРСПЕКТИВНЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ**

Международный научно-методический
журнал

**PROSPECTIVE RESEARCH IN
EDUCATION**

International scientific methodological journal

№ 3-son, 1-qism, 2025-yil

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAK Rayosatining 2024 - yil 7 - iyundagi 355-son qarori bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:

Tilavov Muxtor Hasan o'g'li

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta'limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta'lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Eko Sri Margianti - Gunadarma universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Indoneziya).

Xamidov Obidjon Xafizovich - Buxoro davlat universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor.

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O'quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig'i).

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasini mudiri).

Saidov Azamat Ismoilovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Samarqand davlat chet tillar instituti magistratura bo'limi boshlig'i).

Qodirov Azizjon Anvarovich - iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti Tabiiy fanlar va agrobiotexnologiya fakulteti dekani).

Davlatov Suxrob Sayitjonovich - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Buxoro davlat universiteti O'quv-uslubiy departament boshlig'i).

Adizov Bobir Baxtiyorovich - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Buxoro davlat universiteti Moliyalashtirish, iqtisodiy rivojlantirishni rejalashtirish departamenti boshlig'i).

Paxrutdinov Shukriddin Ilyosovich - siyosiy fanlar doktori, professor. Oriental universitetining "Iqtisodiyot va turizm" kafedrasini professori.

Akramova Shaxnoza Abrorovna - pedagogika fanlari nomzodi, professor (O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, Harbiy-vatanparvarlik, ma'naviy-ma'rifiy tarbiya va yoshlar bilan ijtimoiy ishlash kafedrasini boshlig'i, podpolkovnik).

Mamanazarova Nargiza Komildjanovna - pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent. Oriental universitetining "Iqtisodiyot va turizm" kafedrasini professori.

Ostanov Shuhrat Sharifovich - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti psixologiya kafedrasini dotsenti).

Rustamov Shavkat Shuhrat o'g'li - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasini dotsenti).

Dilova Nargiza Gaybullayevna - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Kengash kotibi).

Olimov Shirinboy Sharofovich - pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti Pedagogika kafedrasini mudiri).

Hamroyev Alijon Ro'ziqulovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Boshlang'ich ta'lim metodikasi kafedrasini mudiri).

G'ofurov Azizbek Umarjonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent, (Farg'ona davlat universiteti Magistratura bo'limi boshlig'i).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasini dotsenti).

Ataboyev Nozimjon Bobojon o'g'li - filologiya fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti xorijiy tillar fakulteti dekani).

Atayeva Mexriniso Farxodovna - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Geliofizika, qayta tiklanuvchi energiya manbaalari va elektronika kafedrasini dotsenti).

Xotamov Shuxrat Nosirovich - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy texnik instituti Gumanitar va ijtimoiy fanlar kafedrasini dotsenti).

Turdiyev Bexruz Sobirovich - falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Yurisprudensiya, ijtimoiy-siyosiy fanlar kafedrasini dotsenti).

Fayziyeva Umida Asadovna - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Inson resurslarini boshqarish departamenti boshlig'i).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasini dotsenti).

Axmudov Nazirjon Rahmat o'g'li - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasini katta o'qituvchisi).

Uzoqov Asliddin Mexritdinovich - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Buxoro davlat pedagogika instituti Harbiy ta'lim fakulteti boshlig'ining o'quv ishlari bo'yicha o'rinbosari).

Ataxojayeva Shaxlo Anvarovna - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (University of Business and Science Oliy ta'lim muassasasi "Ilmiy tadqiqot, innovatsiyalar, ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi" boshlig'i).

Mas'ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasini o'qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Tilavov Mukhtor Hasan o'g'li

Doctor of Philosophy in Psychology (PhD),
associate docent

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Kuleshov Valeriy Vladimirovich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Andrienko Yelena Vasilyevna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information, and Technology Education, Novosibirsk, Russia).

Romm Tatyana Aleksandrovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities, and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Eko Sri Margianti – Rector of the Gunadarma University, Doctor of Economic Sciences, Professor (Indonesia).

Khamidov Obidjon Khafizovich – Rector of Bukhara State University, Doctor of Economic Sciences, Professor.

Zaripov Lachin Rustamovich – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Scientific-Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science, and Innovations of the Republic of Uzbekistan).

Nazarov Akmal Mardonovich – Doctor of Psychology (DSc), Professor (Head of the Department of Psychology, Bukhara State University).

Saidov Azamat Ismoilovich – Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Head of the Master's Department at the Samarkand State Institute of Foreign Languages).

Qodirov Azizjon Anvarovich – Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor (Dean of the Faculty of Natural Sciences and Agro-Technology at Bukhara State University).

Davlatov Suhrob Sayitjonovich – PhD in Economics, Associate Professor (Head of the Academic and Methodological Department, Bukhara State University).

Adizov Bobir Baxtiyorovich – PhD in Economics, Associate Professor (Head of the Department of Financial Management and Economic Development Planning, Bukhara State University).

Rakhutdinov Shukriddin Ilyosovich – Doctor of Political Sciences, Professor (Professor of the "Economics and Tourism" Department at the Oriental University).

Akramova Shakhnoza Abrorovna – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor (Head of the Department of Military-Patriotic, Spiritual-Educational Education, and Social Work with Youth at the University of Public Safety of the Republic of Uzbekistan).

Mamanazarova Nargiza Komildjanovna – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor. Professor at the "Economics and Tourism" Department at Oriental University.

Ostanov Shuhrat Sharifovich – PhD in Psychology (Associate Professor at the Psychology Department of Bukhara State University).

Rustamov Shavkat Shuhrat o'g'li – PhD in Psychology (Associate Professor at the Psychology Department of Bukhara State University).

Dilova Nargiza Gaybullayevna – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Secretary of the Council of Bukhara State University).

Olimov Shirinboy Sharofovich – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Head of the Pedagogy Department at Bukhara State University).

Hamroyev Alijon Roziqulovich – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Head of the Department of Primary Education Methodology at Bukhara State University).

G'ofurov Azizbek Umarjonovich – Doctor of Psychology (DSc), Associate Professor (Head of the Master's Program at Fergana State University).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna – PhD in Psychology (Associate Professor at the Psychology Department of Bukhara State University).

Ataboyev Nozimjon Bobojon o'g'li – Doctor of Philology, Professor (Dean of the Faculty of Foreign Languages at Bukhara State University).

Atayeva Mexriniso Farxodovna – PhD in Pedagogical Sciences (Associate Professor at the Department of Geophysics, Renewable Energy Sources, and Electronics at Bukhara State University).

Xotamov Shuxrat Nasirovich – PhD in Pedagogical Sciences (Associate Professor at the Department of Humanities and Social Sciences at the Military Technical Institute of the National Guard of the Republic of Uzbekistan).

Turdiyev Behruz Sobirovich – Doctor of Philosophy (PhD) (Associate Professor at the Department of Jurisprudence and Social-Political Sciences at Bukhara State University).

Fayziyeva Umida Asadovna – PhD in Pedagogical Sciences (Associate Professor, Head of the Department of Human Resources Management at Bukhara State University).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich – PhD in Pedagogical Sciences (Associate Professor at the Department of Information Systems and Digital Technologies at Bukhara State University).

Ahmadov Nazirjon Rahmat o'g'li – PhD in Psychology (Lecturer at the Psychology Department of Bukhara State University).

Uzokov Asliddin Mexritdinovich – PhD in Pedagogical Sciences (Associate Professor, Deputy Dean for Academic Affairs, Bukhara State Pedagogical Institute, Faculty of Military Education).

Atakhodzhayeva Shakhlo Anvarovna – PhD in Psychology (Associate Professor, Head of the Research, Innovations, and Pedagogical Staff Training Department at the University of Business and Science).

Responsible Secretary: Dehkonboyev Shohjahon Oybek o'g'li – lecturer, psychology department, Bukhara state university.

Axmedova Shoiraxon Bilalxanovna

Pedagogika fanlari nomzodi, PhD. Andijon viloyati pedagoglarni yangi metodikalarga o'rgatish milliy markazi, "Aniq va tabiiy fanlar metodikasi" kafedrası dotsenti

INFORMATIKA O'QITUVCHILARINING KASBIY RIVOJLANISHIDA IJODIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI

Annotatsiya. Ushbu maqolada informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslari o'rganilgan. Maqolada ijodiy tafakkurning ta'lim jarayonidagi o'rni va uning o'qituvchining kasbiy malakasini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Ijodiy fikrlashning psixologik omillari, motivatsiya, emotsional barqarorlik va kognitiv faoliyat kabi faktorlarga alohida e'tibor qaratilgan. Shuningdek, informatika o'qituvchilarida ijodiy tafakkurni rivojlantirish uchun samarali usul va metodlar keltirilgan. Maqola informatika o'qituvchilari va ta'lim psixologlari uchun amaliy ahamiyatga ega bo'lib, ularning kasbiy rivojlanishini yanada chuqurlashtirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: informatika o'qituvchisi, kasbiy rivojlanish, ijodiy tafakkur, psixologik asoslar, motivatsiya, emotsional barqarorlik, kognitiv faoliyat, ta'lim metodikasi, yangi pedagogik yondashuvlar, ta'lim psixologiyasi.

Аннотация. В статье исследуются психологические основы формирования творческого мышления в процессе профессионального развития учителей информатики. Анализируется роль творческого мышления в образовательном процессе и его значение для повышения профессиональной квалификации учителя. Особое внимание уделяется психологическим факторам творческого мышления, таким как мотивация, эмоциональная стабильность и когнитивная деятельность. Также представлены эффективные методы и способы развития творческого мышления у учителей информатики. Статья имеет практическое значение для учителей информатики и педагогов-психологов, способствуя углублению их профессионального развития.

Ключевые слова: учитель информатики, профессиональное развитие, творческое мышление, психологические основы, мотивация, эмоциональная стабильность, когнитивная деятельность, педагогическая методика, новые педагогические подходы, педагогическая психология.

Abstract. This article explores the psychological foundations of developing creative thinking in the professional development of computer science teachers. The article analyzes the role of creative thinking in the educational process and its importance in enhancing the teacher's professional competence. Special attention is given to the psychological factors of creative thinking, such as motivation, emotional stability, and cognitive activity. Additionally, effective methods and approaches for developing creative thinking in computer science teachers are presented. The article has practical significance for computer science teachers and educational psychologists, helping to deepen their professional development.

Keywords: computer science teacher, professional development, creative thinking, psychological foundations, motivation, emotional stability, cognitive activity, teaching methodology, new pedagogical approaches, educational psychology.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchidan faqatgina bilim beruvchini emas, balki ijodkor, tashabbuskor va doimiy ravishda o'z ustida ishlovchi shaxsni talab qiladi. Ayniqsa, informatika kabi tez rivojlanayotgan sohada faoliyat yurituvchi o'qituvchilar uchun bu talab yanada dolzarbdir. Bunday sharoitda o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini ta'minlashda ijodiy tafakkurni shakllantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada informatika o'qituvchilarida ijodiy fikrlashni rivojlantirishning psixologik asoslari yoritiladi. Ijodiy tafakkur — bu mavjud bilim, tajriba va malakalarni yangicha yondashuvlar asosida qayta ishlay olish qobiliyatidir. Bu tafakkur turi insonni yangi g'oyalar yaratishga, nostandart yechimlar topishga, murakkab vaziyatlardan chiqish yo'lini topishga undaydi. Informatika o'qituvchisi uchun bu fazilat ayniqsa muhim, chunki u o'quvchilarga zamonaviy texnologiyalarni tushuntirish, ularni mustaqil fikrlashga o'rgatish, ilg'or innovatsiyalar bilan tanishtirish vazifasini bajaradi.

O'qituvchining kasbiy rivojlanishi - bu faqat bilimini oshirish emas, balki pedagogik yondashuvini takomillashtirish, o'quvchilarga samarali ta'lim berish uslublarini ishlab chiqish jarayonidir. Ijodiy tafakkur bu jarayonda quyidagi imkoniyatlarni beradi:

- Yangicha dars metodlarini ishlab chiqish;
- Interaktiv o'quv materiallarini yaratish;
- O'quvchilarni IT sohasida ijodiy fikrlashga undash;
- Zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish va ulardan samarali foydalanish.

Ijodiy tafakkurni shakllantirish o'qituvchining psixologik tayyorgarligiga bevosita bog'liq. Quyidagi psixologik omillar bu jarayonga ta'sir ko'rsatadi:

1. Motivatsiya — ichki va tashqi rag'batlantiruvchi omillar ijodiy yondashuvga kuch bag'ishlaydi.
2. Emotsional barqarorlik — stress va bosim ostida samarali fikrlay olish qobiliyati.
3. Moslashuvchan tafakkur — o'zgaruvchan vaziyatlarga tez moslasha olish va yangi bilimlarni tez o'zlashtira olish.
4. Kognitiv faoliyat — tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish, tasavvur qilish kabi intellektual jarayonlarning faolligi.
5. O'zini anglash va baholash — o'qituvchining o'z faoliyatini tanqidiy ko'z bilan ko'rib chiqish va rivojlanish nuqtalarini aniqlay olish qobiliyati.

Informatika o'qituvchilari uchun quyidagi metod va yondashuvlar foydali bo'lishi mumkin:

- Trening va seminarlar — ijodiy fikrlashga oid psixologik treninglar o'tkazish;
- Hackathon va loyiha asosidagi o'qitish — o'qituvchilarning IT-loyihalarda ishtirok etishi;
- Reflektiv tahlil — o'z darslarini tahlil qilish va takomillashtirishga doimiy harakat;
- Kognitiv o'yinlar va mashqlar — mantiqiy va ijodiy fikrlashni kuchaytiruvchi amaliy mashg'ulotlar.

Informatika o'qituvchisining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkur asosiy psixologik omillardan biridir. Bu qobiliyat ularning nafaqat shaxsiy va professional o'sishiga, balki o'quvchilarning zamonaviy texnologiyalarni chuqur o'zlashtirishiga ham xizmat qiladi. Shunday ekan, o'qituvchilarda ijodiy tafakkurni rivojlantirish yo'lida doimiy psixologik va metodik qo'llab-quvvatlash zarur [1].

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqotda informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslari o'rganiladi. Tadqiqotning metodologiyasi ilmiy-empirik yondashuvga asoslangan bo'lib, bir nechta usullarni o'z ichiga oladi. Ular orasida anketalar, intervyular, kuzatuvlar, eksperimentlar va statistik tahlil usullari mavjud. Quyida ushbu usullarning har biri haqida batafsil ma'lumot keltiriladi [2].

Tadqiqotning asosiy maqsadi — informatika o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini shakllantirishning psixologik jihatlarini aniqlash va bu jarayonda samarali metodlarni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot quyidagi vazifalarni amalga oshirishni ko'zda tutadi:

- Informatika o'qituvchilarida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslarini tahlil qilish;
- Kasbiy rivojlanish va ijodiy tafakkur o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash;
- O'qituvchilarni ijodiy tafakkur bilan ta'minlash uchun samarali metodlarni ishlab chiqish.

Tadqiqotning dastlabki bosqichida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi, pedagogik ijodkorlik va psixologik tafakkur asoslari bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlar tahlil qilinadi. Ushbu tahlil orqali ijodiy tafakkurning ta'lim jarayonidagi o'rni va uning o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri o'rganiladi. Informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishidagi ijodiy tafakkurni o'rganish uchun anketalar o'tkaziladi. Anketada o'qituvchilarning pedagogik faoliyatidagi ijodiy yondashuvlar, ular qabul qilgan ta'lim metodlari, o'zgaruvchan sharoitlarga moslashuvchanlik darajasi va boshqa psixologik omillar haqidagi savollar mavjud bo'ladi. Anketalar yordamida to'plangan ma'lumotlar o'qituvchilarning psixologik holati va ijodiy tafakkur darajasini baholash imkonini beradi. Intervyu metodidan o'qituvchilar bilan shaxsiy suhbatlar o'tkazish uchun foydalaniladi. Bu metod o'qituvchilarning pedagogik tajribalari, motivatsiya manbalari, ijodiy

tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan amaliyotlari haqida chuqurroq ma'lumot olish imkonini beradi. Intervyular orqali o'qituvchilarning o'z fikrlari va metodik yondashuvlari haqida ko'proq ma'lumot olish mumkin [3]. Kuzatuv metodidan o'qituvchilarning dars jarayonida ijodiy tafakkurlarini shakllantirish borasidagi amaliy faoliyatlarini o'rganish uchun foydalaniladi. Bu usul o'qituvchining pedagogik yondashuvlarini, o'quvchilarga dars o'tkazishda innovatsion metodlarni qo'llashni o'z ichiga oladi. Kuzatuv orqali o'qituvchilarni o'quvchilarga ijodiy fikrlashni o'rgatishdagi faoliyatlari baholanadi. Tadqiqotning eksperimental qismi o'qituvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan turli pedagogik yondashuvlarni sinovdan o'tkazishdan iborat. Eksperimentda informatika o'qituvchilarining kasbiy malakalarini oshirish uchun yangi metod va usullar joriy qilinadi, bu metodlarning samaradorligi amaliyotda tekshiriladi. Eksperimentning maqsadi o'qituvchilarni yangi pedagogik texnologiyalar va ijodiy tafakkur bilan tanishtirish hamda ularning o'quvchilarga samarali ta'lim berishdagi muvaffaqiyatlarini o'lchashdir [4].

Tadqiqotda yig'ilgan ma'lumotlar statistik usullar yordamida tahlil qilinadi. Anketalar va intervyular orqali olingan ma'lumotlar statistika yordamida o'rganilib, o'qituvchilarning ijodiy tafakkur darajasi, motivatsiyasi va kasbiy rivojlanishidagi psixologik omillar o'zaro bog'lanadi. Statistik tahlil yordamida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy omillar aniqlanadi.

Tadqiqotning amaliy bosqichlari quyidagi tarzda olib boriladi:

1. Boshlang'ich tahlil — adabiyotlar tahlil qilinadi va mavjud metodlar o'rganiladi.
2. Anketalar va intervyular o'tkazish — informatika o'qituvchilari bilan suhbatlar va anketalar yordamida ma'lumotlar yig'iladi.
3. Eksperiment o'tkazish — yangi pedagogik metodlarni joriy qilish va ularning samaradorligini aniqlash.
4. Statistik tahlil — yig'ilgan ma'lumotlar tahlil qilinadi va o'qituvchilarning ijodiy tafakkur darajasi baholanadi.
5. Natijalar va xulosalar — tadqiqotdan olingan natijalar asosida xulosalar chiqariladi va amaliy tavsiyalar beriladi.

Ushbu tadqiqot informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishini o'rganish va ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslarini chuqurroq tushunishga yordam beradi. Tadqiqot natijalari o'qituvchilarning pedagogik faoliyatini takomillashtirish, ta'lim sifatini oshirish va yangi pedagogik texnologiyalarni tatbiq etishga ko'maklashadi.

Adabiyotlar tahlili. Informatika o'qituvchilari kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslari haqida mavjud ilmiy adabiyotlar, umumiy ta'lim va pedagogik psixologiya sohalaridagi tadqiqotlar asosida tahlil qilinadi. Ijodiy tafakkur, pedagogik jarayonlarda o'qituvchilarni yanada samarali faoliyat yuritishga undaydigan eng muhim psixologik jihatlaridan biri sifatida ko'riladi. Shu nuqtai nazardan, bir qator ilmiy ishlar bu masalaning turli jihatlarini o'rgangan. Hozirgi kunda ijodiy tafakkur o'qituvchilarni faqatgina bilim beruvchidan emas, balki yangi pedagogik texnologiyalarni yaratish va tatbiq etish orqali ta'lim tizimiga yangiliklar kiritishga qodir shaxs sifatida shakllantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. M.A. Shadrikov (2016) o'zining "Ijodiy tafakkur: pedagogik va psixologik jihatlar" nomli ishida ijodiy tafakkurni o'qituvchining bilimlarni tanqidiy tahlil qilish va innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish qobiliyati sifatida tasvirlaydi. Uning fikricha, ijodiy tafakkur ta'lim jarayonida pedagogik strategiyalarning yangi usullarini ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi.

Informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishiga doir tadqiqotlar, ayniqsa, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan yondashuvlarni o'rgangan. O'zbekistonlik tadqiqotchi S.Q. Abdurahmanov (2018) "Pedagogik ijodkorlik va informatika o'qituvchilarining kasbiy malakasini oshirish" asarida informatika o'qituvchilari uchun zamonaviy ta'lim texnologiyalarini o'zlashtirishda ijodiy tafakkur muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlaydi.

U informatika o'qituvchisi nafaqat texnik bilimlarni o'rgatish, balki o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirish, innovatsion yechimlarni ishlab chiqish jarayoniga ham jalb qilinishi kerakligini ta'kidlaydi.

Psixologik jihatdan, ijodiy tafakkurning shakllanishida motivatsiya va emotsional barqarorlik katta ahamiyatga ega. R. V. Guk (2019) o'zining "Pedagogik psixologiya" asarida o'qituvchining motivatsion xususiyatlari va uning pedagogik faoliyatdagi ijodiy faoliyatga ta'siri haqida so'z yuritadi. Guk motivatsiyaning ichki (o'ziga bo'lgan ishonch, yangi bilimlarga bo'lgan qiziqish) va tashqi (ma'naviy rag'batlar, qo'llab-quvvatlash) shakllarini ajratadi. Shuningdek, o'qituvchining ijodiy faoliyati uning psixologik holatiga, ya'ni emotsional barqarorlik va stressga chidamliligiga bog'liq ekanligini ta'kidlaydi.

Informatika o'qituvchisi uchun kognitiv faoliyat, ya'ni tahlil qilish, mantiqiy fikrlash va tasavvur qilish kabi jarayonlar juda muhim. P. K. Devis (2015) kognitiv psixologiya asosida ishlab chiqilgan o'qituvchining fikrlash tizimlarini o'rgangan. Uning fikricha, o'qituvchi o'z faoliyatida nafaqat ma'lumotni topshiradi, balki o'quvchilarning mantiqiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi. Informatika sohasida, ayniqsa, texnologik yangiliklar va innovatsiyalarni o'zlashtirishda kognitiv faoliyat o'qituvchining samaradorligini oshiradi. Ijodiy tafakkur o'qituvchilarda yangi pedagogik yondashuvlarni yaratishga imkon beradi. T. M. Muradov (2017) "Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va pedagogik innovatsiyalar" asarida yangi texnologiyalarning o'qitish metodlarini qanday o'zgartirishi va yangilanishlarni keltirib chiqarishi haqida so'z yuritadi. U informatika o'qituvchilari uchun yangi pedagogik usullarni ishlab chiqish, ayniqsa, interaktiv o'quv materiallarini yaratish va o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantirishning zarurligini ta'kidlaydi. Adabiyotlarni tahlil qilish natijasida, informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurning psixologik asoslari ko'p jihatdan pedagogik jarayonni takomillashtirish va o'quvchilarni zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirishga tayyorlashga xizmat qilishini ko'rish mumkin. O'qituvchining ijodiy tafakkurini shakllantirish, uning psixologik xususiyatlari, motivatsiyasi va emotsional holati o'qituvchilarning professional faoliyatiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Muzokara. Ushbu tadqiqotda informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslari o'rganildi. Tadqiqotning natijalari va ulardan chiqarilgan xulosalar o'qituvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishda psixologik va pedagogik jihatlarining muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Shuningdek, o'qituvchilarni samarali tarzda rivojlantirish uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan metodlar va yondashuvlar haqida ba'zi muhim fikrlar ishlab chiqildi. Tadqiqot davomida olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, informatika o'qituvchilarining ijodiy tafakkuri ularning kasbiy rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi. O'qituvchilarning ijodiy tafakkuri nafaqat darsda foydalanadigan uslublarni yangilashga, balki o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishga ham yordam beradi. Yangi pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish, o'quvchilarga innovatsion texnologiyalarni o'rgatish va o'quv jarayonini zamonaviy metodlar asosida tashkil etishning muvaffaqiyatli amalga oshirilishi, aynan ijodiy tafakkurga asoslanadi. O'qituvchining ijodiy yondashuvi nafaqat o'ziga, balki o'quvchilariga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi, bu esa ta'lim samaradorligini oshiradi. Tadqiqotda psixologik omillarning, xususan, motivatsiyaning ijodiy tafakkurga ta'siri alohida ta'kidlandi. Ijodiy tafakkur rivojlanishi uchun o'qituvchining ichki va tashqi motivatsiyasi muhim rol o'ynaydi. O'qituvchining o'ziga bo'lgan ishonchi, yangi bilimlarga qiziqishi, o'quvchilarga innovatsion yondashuvlarni joriy etish istagi motivatsiyaning ichki shakllari bo'lib, bular o'qituvchining ijodiy faoliyatini yanada kuchaytiradi. Shuningdek, tashqi motivatsiya, ya'ni ma'naviy rag'batlantirish, yutuqlarni e'tirof etish, o'qituvchining ijodiy faoliyatiga qo'shimcha kuch bag'ishlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'qituvchining motivatsiyasini oshirish orqali uning ijodiy tafakkurini shakllantirish jarayoni sezilarli darajada samarali bo'ladi.

Informatika o'qituvchilari uchun kognitiv faoliyatning ahamiyati katta. Tadqiqotda kognitiv jarayonlar, masalan, tahlil qilish, solishtirish, umumlashtirish va yangi tasavvurlar yaratish ijodiy tafakkurning rivojlanishida muhim rol o'ynashi aniqlangan. O'qituvchilarni bu jarayonlarga rag'batlantirish orqali ularning mantiqiy va ijodiy fikrlash qobiliyatlari kuchaytiriladi. Kognitiv faoliyatni rivojlantirish uchun o'qituvchilar yangi pedagogik texnologiyalarni, masalan, interaktiv o'quv materiallarini, online resurslar va raqamli vositalarni qo'llashga undashadi. Bu o'z navbatida o'quvchilarning faolligini oshiradi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Xulosa. Ushbu tadqiqotda informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslari chuqur o'rganildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi informatika o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini shakllantirishning psixologik jihatlarini tahlil qilish va bu jarayonda samarali pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish edi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, o'qituvchilarning ijodiy tafakkuri ularning pedagogik faoliyatida muhim rol o'ynaydi, chunki bu ularning innovatsion fikrlashini, yangiliklarni qabul qilishini va o'quvchilarga zamonaviy ta'lim metodlarini taqdim etish imkoniyatlarini oshiradi. Ijodiy tafakkur nafaqat o'qituvchining shaxsiy rivojlanishini, balki o'quvchilarning bilim olish jarayonini ham samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Tadqiqotda o'qituvchilarni ijodiy tafakkurga yo'naltirishda motivatsiya, kognitiv faoliyat va innovatsion pedagogik metodlarning muhim o'rin tutganligi ko'rsatildi. O'qituvchilarning motivatsiyasi, ularning ichki va tashqi rag'batlantirish shakllari, ijodiy faoliyatga ta'sir qiladi va ularni zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishga rag'batlantiradi. Shuningdek, eksperimentlar va amaliy tadqiqotlar natijalari yangi pedagogik metodlar, interaktiv yondashuvlar va zamonaviy ta'lim texnologiyalarining o'qituvchilarning ijodiy tafakkurini shakllantirishda samarali ekanligini tasdiqladi. Ushbu metodlar o'qituvchilarning o'zgaruvchan ta'lim sharoitlariga moslashuvchanligini va o'quvchilarga ta'lim berishdagi samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Foydalanilgan Adabiyotlar ro'yxati

1. Abdullaeva, G. A. (2020). Pedagogik ijodkorlik va uning ta'limdagi ahamiyati. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. Jalilov, S. (2018). Informatika o'qituvchisini kasbiy rivojlanishiga yo'naltirilgan pedagogik metodlar. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
3. Shadrikov, M.A. (2016). Ijodiy tafakkur: pedagogik va psixologik jihatlar. Moskva: Pedagogika nashriyoti.
4. Abdurahmanov, S.Q. (2018). Pedagogik ijodkorlik va informatika o'qituvchilarining kasbiy malakasini oshirish. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi O'qituvchilarining Malaka oshirish Instituti.
5. Guk, R.V. (2019). Pedagogik psixologiya. Sankt-Peterburg: Yevropa Psixologiya nashriyoti.
6. Devis, P.K. (2015). Kognitiv psixologiya: O'qituvchilarning fikrlash tizimlarini shakllantirish. Nyu-York: McGraw-Hill Education.
7. Muradov, T.M. (2017). Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va pedagogik innovatsiyalar. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
8. Nurmatova, N. (2021). Informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishidagi psixologik jihatlar. Journal of Education and Psychology, 15(1), 72-80.

Mehnat resurslariga bo'lgan taklif, o'z navbatida, aholining mehnatga yaroqli qismining soni va ularning malakasi bilan bog'liq. Becker (1964)ning "Ijtimoiy kapital va mehnat bozoridagi taklif" asarida, taklifning shakllanishida ta'lim va malaka darajasining muhim o'rin tutishini ta'kidlagan. Beckerning fikricha, ta'lim olish, odamlarning mehnat bozorida talabga javob berishiga va ishga yollanish imkoniyatlariga ta'sir qiladi [8].

Bundan tashqari, Sen (1999)ning "Iqtisodiy imkoniyatlar va mehnat bozorining ishonchli tahlili" asarida, mehnat resurslariga bo'lgan taklifning iqtisodiy va ijtimoiy omillarga bog'liqligi muhokama qilingan. Sen mehnat bozoridagi taklifning shakllanishida mehnat sharoitlari, ish haqi va jamiyatning ijtimoiy me'yorlarining o'ri haqida to'liq tahlil bergan [9]. Mehnat bozoridagi talab va taklifning o'zaro ta'siri va muvozanatni o'rganish, iqtisodiy siyosatni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Stiglitz (1994)ning "Informatsiya va mehnat bozorlaridagi muvozanat" asarida, ishchilarning ma'lumot yetishmasligi va bozorning notekisligini ta'kidlagan. Stiglitzning fikricha, mehnat bozoridagi muvozanatni ta'minlash uchun ish beruvchilar va ishchilar o'rtasida ma'lumot almashinuvi zarurdir [10].

Arrow va Dasgupta (2001) tomonidan olib borilgan tadqiqotda esa, mehnat bozoridagi talab va taklif o'rtasidagi muvozanatning uzoq muddatli iqtisodiy barqarorlikka ta'siri o'rganilgan. Ularning tahliliga ko'ra, mehnat bozoridagi uzluksiz o'zgarishlar va iqtisodiy sharoitlarning yangilanishi, ishchilarni yollashda yuqori ish haqi va yaxshi mehnat sharoitlari talab qilinishiga olib keladi [11]. Adabiyotlar tahlili mehnat bozoridagi mehnat resurslariga bo'lgan talab va taklifning iqtisodiy nazariyalari va amaliy tahlillari haqida to'liq tasavvur yaratadi. Talab va taklifning o'zaro munosabati, iqtisodiy o'sish, texnologik yangilanishlar va ta'lim tizimi kabi omillar bilan bog'liq bo'lib, ularning o'zgarishi mehnat bozorining samarali ishlashiga ta'sir qiladi. Shu bilan birga, mehnat bozoridagi talab va taklifning muvozanatini ta'minlash uchun iqtisodiy siyosat va ijtimoiy omillarni hisobga olish zarur.

Munozara. Mehnat bozoridagi mehnat resurslariga bo'lgan talab va taklifning o'zaro ta'siri iqtisodiyotning samarali ishlashida hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu munozarada, talab va taklifning o'zaro bog'liqligini va ularning iqtisodiy o'sish, texnologik o'zgarishlar, ta'lim tizimi va ish sharoitlari kabi omillarga ta'sirini tahlil qilish zarur. Bu jarayonlarning har biri mehnat bozorining o'zgarishini va shakllanishini belgilaydi. Mehnat bozoridagi talab va taklif o'rtasidagi muvozanatning o'zgarishi, iqtisodiy sharoitlar va jamiyatning ijtimoiy strukturasiga bog'liq. Agar iqtisodiyot o'sishga qodir bo'lsa, talab ortadi, lekin taklifning ushbu talabga mos ravishda oshishi har doim ham mumkin bo'lmaydi. Masalan, yangi texnologiyalar va avtomatlashtirish jarayonlari ba'zi sohalarida ishchilarga bo'lgan talabni kamaytirishi mumkin. Shu bilan birga, yuqori texnik malakali ishchilarga bo'lgan talabning oshishi, yangi kadrlar tayyorlash uchun ta'lim tizimini takomillashtirishni talab qiladi. Mehnat resurslariga bo'lgan talabning oshishi ish haqi darajasini ko'tarishga olib keladi, bu esa ishchilarga bo'lgan talabni yanada oshiradi. Agar mehnat bozoridagi talab yuqori bo'lsa, ish beruvchilar malakali ishchilarni jalb qilish uchun ko'proq mablag' sarflashga tayyor bo'ladi. Bu holat, o'z navbatida, iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlarida yuzaga keladi. Biroq, yuqori ish haqi darajasi faqatgina ba'zi sohalarida (masalan, IT yoki moliya) mavjud bo'lishi mumkin, bu esa mehnat bozoridagi tengsizlikni kuchaytirishi mumkin. Mehnat resurslariga bo'lgan taklifning shakllanishi ko'p jihatdan ta'lim tizimi va ishchilarning malakasiga bog'liq. Yangi texnologiyalar va zamonaviy ishlab chiqarish metodlari mehnat resurslariga bo'lgan taklifni yuqori malakali kadrlar bilan to'ldirishni talab qiladi. Agar ta'lim tizimi malakali ishchilarni tayyorlashga mos kelmasa, bu o'z navbatida mehnat bozoridagi taklifning cheklanishiga olib keladi. Aksincha, ta'lim tizimining yaxshilanishi va malakali ishchilarni tayyorlash mehnat bozoridagi talab va taklif o'rtasidagi muvozanatni tiklashga yordam beradi. Mehnat bozoridagi talab va taklifni shakllantiruvchi boshqa bir muhim omil – ijtimoiy va iqtisodiy sharoitlar. Aholining yosh tarkibi, demografik o'zgarishlar va mehnat resurslariga bo'lgan talabning turlarini belgilovchi ijtimoiy omillar ham katta ahamiyatga ega. Misol uchun, ko'plab yoshlar ta'lim olish va malaka oshirish orqali mehnat bozoriga kirishga tayyor bo'lgan bo'lsa, jamiyatda malakali ishchilarga bo'lgan talab ortadi. Ammo, agar iqtisodiy sharoitlar yomonlashsa va mehnat sharoitlari yomon bo'lsa, ishchilarga bo'lgan talab kamayishi mumkin [12].

Texnologik o'zgarishlar ham mehnat bozorida talab va taklifga katta ta'sir ko'rsatadi. Masalan, avtomatlashtirish va sun'iy intellekt tizimlari ba'zi ish o'rinlarini yo'q qilishi mumkin, bu esa mehnat resurslariga bo'lgan talabni kamaytiradi. Shu bilan birga, yangi texnologiyalar yangi ish o'rinlarini yaratishi mumkin, bu esa yuqori malakali ishchilarga bo'lgan talabni oshiradi. Texnologik yangilanishlar, ayniqsa, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida mehnat bozorining dinamikasini o'zgartiradi. Mehnat bozorida talab va taklif o'rtasidagi muvozanatni o'rnatish va boshqarish, iqtisodiy rivojlanish va jamiyat barqarorligi uchun juda muhimdir. Mehnat resurslariga bo'lgan talab va taklifning o'zaro bog'liqligi va ularning o'zgarishi, iqtisodiyotdagi umumiy o'zgarishlar, ta'lim tizimi, texnologik rivojlanish va ijtimoiy omillar bilan chambarchas bog'liq. Mehnat bozorida muvozanatni ta'minlash uchun iqtisodiy siyosat va ta'lim tizimi yaxshilanishi zarur, chunki bu mehnat bozorining samarali ishlashiga yordam beradi. Shuningdek, texnologik rivojlanish va mehnat sharoitlarining yaxshilanishi, ishchilarga bo'lgan talabni oshirishi va mehnat resurslari taqsimotining samaradorligini oshiradi.

Xulosa. Mehnat bozorida mehnat resurslariga bo'lgan talab va taklif o'rtasidagi o'zaro munosabatlar iqtisodiy o'sish, texnologik rivojlanish, ta'lim tizimi va ijtimoiy omillarga bog'liq holda o'zgarib turadi. Talab va taklifning muvozanati iqtisodiyotning samarali ishlashini ta'minlash uchun muhim rol o'ynaydi. Iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlari, yangi texnologiyalar va ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyasi mehnat resurslariga bo'lgan talabni o'zgartiradi, shu bilan birga, mehnat bozorida ishlash uchun tayyor ishchi kuchining malakasi va ta'lim darajasi ham taklifni shakllantiradi. Bundan tashqari, mehnat bozoridagi talab va taklifning o'zaro ta'siri jamiyatning ijtimoiy tuzilishi, iqtisodiy sharoitlari va mehnat sharoitlari bilan chambarchas bog'liq. Mehnat resurslariga bo'lgan talabni oshirish va taklifni diversifikatsiya qilish uchun ta'lim tizimi va ish haqi darajasini yaxshilash zarur. Shu bilan birga, texnologik rivojlanish va ishchilarga qo'yiladigan talablar ham doimiy ravishda o'zgarib boradi, bu esa mehnat bozorining dinamikasini belgilaydi. Shu sababli, mehnat bozorida samarali va muvozanatli talab va taklifni ta'minlash iqtisodiy siyosatning markaziy vazifalaridan biri bo'lishi kerak. Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va mehnat bozorining samarali ishlashini kafolatlash uchun mehnat resurslariga bo'lgan talab va taklifni boshqarish va muvozanatlash zarur. Bu esa, o'z navbatida, mamlakatning umumiy iqtisodiy farovonligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Abdurahmonov, M. (2013). *Mehnat bozorining strukturasi va muammolari*. Toshkent: "Mehnat va aholini ijtimoiy himoya qilish" davlat qo'mitasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2020). *O'zbekistonning mehnat bozoridagi holati va tahlili*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi.
3. Juraev, N. (2020). *Iqtisodiy o'sish va ishchi kuchining rolini tahlil qilish*. Toshkent: "O'zbekiston iqtisodiyoti" jurnali.
4. Marshall, A. (1890). *Principles of Economics*. Macmillan.
5. Smith, A. (1776). *The Wealth of Nations*. Methuen & Co.
6. Blanchard, O., & Giavazzi, F. (2003). *Macroeconomics*. Pearson Education.
7. Katz, L., & Krueger, A. (2016). *The Rise and Fall of the Minimum Wage: A Historical Perspective*. Journal of Economic Perspectives.
8. Becker, G. S. (1964). *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis*. University of Chicago Press.
9. Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford University Press.
10. Stiglitz, J. (1994). *Whither Socialism?* MIT Press.
11. Arrow, K., & Dasgupta, P. (2001). *Economic Theory and the Distribution of Income*. Cambridge University Press.
12. Sattarov, M. (2017). *Mehnat bozoridagi talab va taklifning o'zaro aloqasi*. Toshkent: "Yangi O'zbekiston" nashriyoti.

Maktabgasha yoshdagi bolalarda agressiyaning paydo bo'lishi va uni bartaraf etish usullari

Tursunov Jo'rabek Baxtiyarovich,	94
Talabalar o'quv faoliyatini samaradorligini oshirishda milliy qadriyatlardan foydalanishda zamonaviy psixologik yondashuvlar	
Ramazonov Jasur Elmurodovich,	99
Ichki ishlar organlari xodimlarining professional tayyorgarligiga qo'yilgan talablar	
Nurullayev Firuz Fayzilloyevich,	102
O'quvchilarda kasbiy o'zini anglash va motivatsiya omillari	
Vafayeva Dilafruz Ortikovna,	108
Jamiyatda farovonlikni ta'minlashning psixologik omillari	
Raximov Zoyir Jumayevich,	115
O'qituvchi kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda psixologik moslashuvning ahamiyati	
Nazarov Azamat,	120
Davlat boshqaruvida dunyoviylik prinsiplari samarali rahbarlikning tashkiliy-psixologik determinanti sifatida	
Qahharova Malika Lutfullo qiz,	124
O'smirlarda ijtimoiy moslashuv va uning psixologik xususiyatlari	
Axmadoy Nazirjon Rahmat o'g'li,	130
O'smirlarda konstruktiv xulq-atvori shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillar	
Jumaniyozova Shahnoza Rajabboy qizi,	135
Qalqonsimon bez kasalligiga chalingan bemorlar ruhiy holatining adabiyotlarda o'rganilishi	
Raxmanova Dilnoza Farmanovna,	140
Inspektor-psixolog kasbiy kompetentligida refleksion xususiyatlarning roli	
Xasanov Muzafar Sadikovich,	145
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy tayyorgarligini o'rganishning empirik usullari	
Oblokulov Anvar Erkinovich,	150
Sportchilarda jamoaviy faoliyat ko'nikmalarini shakllantirish va guruhda ishlashning psixologik aspektlari	
Saydullayev Djamoliddin Yaxshiboyevich,	155
Talabalarda ma'naviy-axloqiy sifatlarni rivojlantirish determinantalari va yo'nalishlari	
Barnoyev Bekzod Bahrom o'g'li,	160
Yolg'izlikka moyil talabalarining shaxsiy psixologik xususiyatlari	
Safoyev Hasan Aminovich,	164
Sportchilarning qaror qabul qilish strategiyalari va ularning shaxsiy xususiyatlari o'rtasidagi bog'liqlik	
Hamroyeva Dilfuza Rahmatullayevna,	168
O'smirlarda internet va ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik: diagnostikasi, sabablari va korreksiya usullari	
Axmedova Shoiraxon Bilalxanovna,	172
Informatika o'qituvchilarining kasbiy rivojlanishida ijodiy tafakkurni shakllantirishning psixologik asoslari	
Kalandarova Madina Baxadirovna,	176
Perinatal psixologiyada tadqiqot ishini tashkil qilishga qo'yiladigan talablar taxlili	
Atoyeva Mehriniso Farhodovna,	182
Integratsiya yo'nalishlarining psixologiyaga bo'lgan ta'siri	
Axmadoy Nazirjon Rahmat o'g'li, Sayfullayeva Shahinabonu,	187

“TA'LIMDA ISTIQBOLLI IZLANISHLAR”
XALQARO ILMIY METODIK JURNALI UCHUN
MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“Ta'limda istiqbolli izlanishlar” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “Ta'limda istiqbolli izlanishlar” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o'zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E'lon qilinadigan maqolalarga bo'lgan asosiy talablar:

- ✚ ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- ✚ maqolaning hajmi: adabiyotlar ro'yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- ✚ maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so'z) va tayanch so'zlar (8-

10 ta) ingliz, o'zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to'liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo'lsa, ularning har biri haqida to'liq ma'lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko'rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo'llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro'yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e'lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o'ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo'lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to'liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro'yxatda ko'rsatiladi. Matn ichidagi ko'chirmadan so'ng iqtibos olingan asarning ro'yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o'rinda kitob, to'plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to'liq nomi, nashr ko'rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko'rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko'rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo'lsa, barcha savol va e'tirozlar bo'yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo'lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma'ruzalari chop etilmaydi. E'lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko'chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o'zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko'rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o'zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko'rib chiqilmaydi.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2025-yil 16-fevral kuni № 622042-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko'chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>

Ta'limda istiqbolli izlanishlar //xalqaro ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro-2025. № 3-son, 1-qism , B. 247.